

درس ۲: انسان و ناحیه

سطح زمین بر مبنای معیار طبیعی یا انسانی ناحیه بندی می شود و انسان ها با نواحی ارتباط متقابل برقرار می کنند .

متن های ۱ تا ۴ را مطالعه کرده ، سپس فعالیت را انجام دهید و درباره پرسش و پاسخ با هم گفت و گو کنید.

۱. انسان ها نواحی را به وجود می آورند

انسان ها برای زندگی و بهره برداری از محیط طبیعی با استفاده از شیوه ها و ابزار های متفاوتی تغییراتی را در محیط طبیعی بوجود می آورند.

مثال :

- بازار های شناور در بانکوک پایتخت تایلند از دیدنی های جالب آسیای جنوب شرقی دست فروشان در قایق های چوبی روی رودخانه اجناس خود را به فروش می رسانند . این نوع شیوه تجارت باعث جذب گردشگر خارجی شده است.
- در چهل سال اخیر در تهران احداث کارخانه های بزرگ و کوچک در امتداد محورهای ارتباطی نواحی صنعتی این شهر شکل گرفته است . همین امر باعث شکل گیری تهران به عنوان مهم ترین قطب صنعتی کشور شده است.

۲. نواحی به فعالیت های انسان ها شکل می دهند

انسان ها با پیشرفت در فناوری توانسته اند بر محیط های طبیعی غلبه کنند و این محیط ها همواره زندگی انسان ها را تحت تاثیر قرار داده اند.

محدودیت ها و موانع محیطی باعث شده که انسان ها برای کنترل محیط و غلبه بر آن چاره اندیشی کنند و از روش های متفاوتی برای کنترل محیط استفاده کنند.

برای مثال راه آهن در کشوری که نواحی کوهستانی و مرتفع دارد دشوارتر و پرهزینه تر از کشوری که بیشتر زمین های آن پست و جلگه ای هستند.

احداث تونل و پل برای عبور قطار در ناحیه های کوهستانی و برف گیر - سوئیس

پد کارگیری ماشین برفروب مجهز بد چینی برای اس جادهای برای یاک سازی جادهها - کانادا

استفاده از پنل‌های خورشیدی - اداره برق سمنان

صید ماهی - فیلیپین

۳.

نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند

هر ناحیه کره زمین با دیگر نواحی مبادلات اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی دارند. نواحی بر روی یکدیگر تأثیر می گذارند.

www.my-dars.ir

مثال: بریده های روزنامه ها را بخوانید.

۴. نواحی تحت تأثیر تصمیم های سیاسی حکومت ها هستند

نواحی فقط تحت تأثیر روابط معمول انسان ها و محیط طبیعی نیستند بلکه حکومت ها و تصمیم گیری سیاسی نیز به شدت بر نواحی تأثیر می گذارد.

برای مثال ، برنامه ریزی ها یا تصمیم های یک دولت برای ایجاد یک ناحیه گردشگری و پارک های ملی یا صنعتی باعث انتقال اجباری ساکنان یک ناحیه به ناحیه دیگر و وقوع جنگ بین حکومت ها نیز موجب حفظ، تغییر یا تخریب نواحی طبیعی و انسانی می شود.

مثال: دولت امارات متحده با ساختن جزیره های مصنوعی در آب های خلیج فارس ، نواحی جدیدی در منطقه ایجاد کرده است. کاربری این جزایر تفریحی و تجاری است.

برای ساختن این جزایر مقدار زیادی سنگ و خاک از بستر خلیج فارس بالا کشیده شده که این خاک برداری و گل آلود شدن وسیع باعث آسیب رساندن به بوم سازگان دریایی و آب سنگ های مرجانی شده است.

کشتار مردم مسلمان میانمار و آتش کشیدن خانه هایشان باعث مهاجرت آن ها به مرزهای بنگلادش شده و در نتیجه ناحیه مسلمان نشین میانمار تخریب شده است.

کانون ناحیه ، مرزهای ناحیه

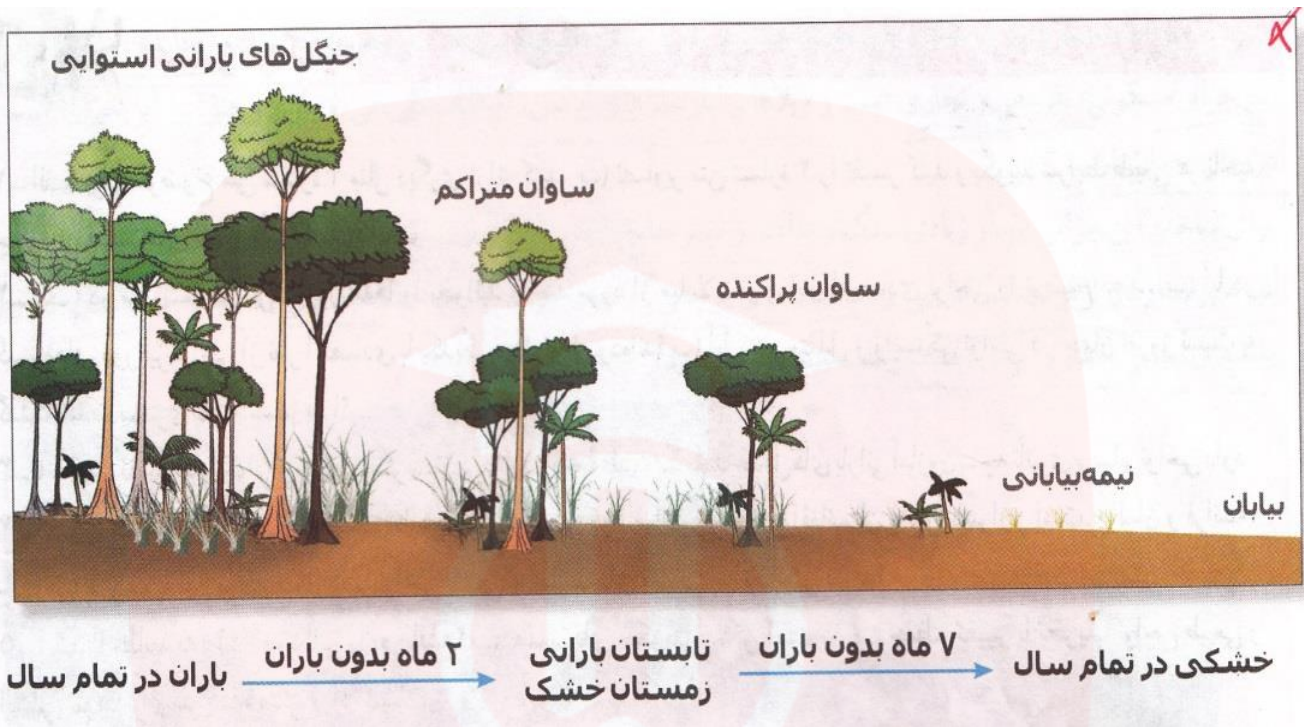
هر ناحیه جغرافیایی دارای **کانون یا مرکزی** است که بیشترین عوامل **وحدت و همگونی** در آن وجود دارد .

معمولا هر چه از کانون یک ناحیه جغرافیایی دور می شویم و به طرف مرزهای آن حرکت می کنیم به تدریج از عوامل همگونی آن ناحیه کاسته می شود و سرانجام این عوامل ناپدید می گردند.

- برای مثال در کانون یک ناحیه صنعتی تجمع زیاد کارخانه ها دیده می شود هر چه از کانون دور و به مرزها ی ناحیه مجاور نزدیک شویم از تمرکز و تعداد کارگاه ها و کارخانه ها کاسته می شود تا اینکه سرانجام در ناحیه مجاور دیگر اثری از آنها دیده نمی شود.
- مثال دیگر ناحیه ساوان یک ناحیه انتقالی بین جنگل های بارانی استوایی و صحرای بزرگ آفریقا است. هر چه به سمت بیابان صحرا پیش برویم بارندگی کمتر و علف های ساوان کوتاه تر و تنگ تر می شوند و کم کم به مراتع مداری که از علفزارهای کوتاه قد تشکیل شده تبدیل می گردند. این مراتع در حاشیه صحرا به علت خشکی هوا به استپ های بیابانی تبدیل می شوند.

مای دارس
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

تعیین مرزهای دقیق نواحی دشوار است.

البته در نواحی انسانی مانند نواحی زبانی و قومی تعیین مرز نواحی دشوارتر از نواحی طبیعی مثل نواحی خاک یا زیست بوم هاست. چرا؟ زیرا نواحی انسانی دائما در حال حرکت و جابجایی هستند.

قلمرو و وسعت نواحی ، متفاوت است. گاه یک ناحیه بخشی از یک روستا ، یک شهر یا استان یا یک کشور است و گاه چند کشور و قاره را در برمی گیرد و مقیاس جهانی دارد.

مرزهای نواحی قابل تغییرند. در اثر فعالیت های انسانی یا عوامل طبیعی ممکن است ویژگی های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن کم یا زیاد شود.

مثلا مهاجرت روستاییان از یک ناحیه یا وقوع خشکسالی وسعت یک ناحیه کشاورزی را کاهش و یا از بین می برد.

www.my-dars.ir

مرزهای سیاسی و اداری معمولاً بر مرزهای نواحی انسانی و طبیعی منطبق نیستند. مرزهای سیاسی و اداری بر مبنای انتخاب و تصمیم گیری انسان ها تعیین می شوند. در این مرزبندی گاهی یک ناحیه آب و هوایی ، ناحیه زبانی و قومی و نظایر آن بین چند استان یا حتی چند کشور قرار می گیرد.

فعالیت

۱-الف) در نقشه ی شماره (۱) ، استان های سیستان و بلوچستان ، کرمان و خراسان جنوبی چگونه از هم جدا شده اند؟

جواب: بر اساس عوامل اداری و سیاسی از هم جدا شده اند و معیار های طبیعی و انسانی در تعیین مرز این نواحی مورد توجه قرار نگرفته است.

ب) کدام ناحیه ی طبیعی در این سه استان گسترده شده است؟

جواب: بیابان لوت (ناحیه بیابانی و نیمه بیابانی)

۲-الف) در نقشه شماره (۲) ، کشورهای افغانستان و پاکستان چگونه از هم جدا شده اند؟

جواب: توسط عوامل اداری و سیاسی دیورند مرز مشترک افغانستان و پاکستان در سال ۱۹۸۳ تعیین شد.

ب) کدام ناحیه انسانی در هر دو کشور گسترده شده است؟

جواب: قوم پشتون

۳- آیا لزوماً مرزهای نواحی طبیعی و انسانی با مرزهای اداری و سیاسی منطبق اند؟ خیر. مرزهای اداری و سیاسی بر اساس انتخاب انسان ها و حکومت ها تعیین شده و معمولاً بر مرز نواحی جغرافیایی منطبق نیستند.

www.my-dars.ir

نواحی طبیعی در سراسر کره زمین گسترده شده اند این نواحی دارای ویژگی های طبیعی هستند و بستر زندگی و فعالیت های انسان محسوب می شوند که جوامع انسانی برای ادامه حیات به نواحی طبیعی وابسته هستند.

نواحی انسانی شامل نواحی جمعیتی ، فرهنگی ، اجتماعی در بستر نواحی طبیعی شکل می گیرند و بوجود می آیند.

بطور کلی امروزه همه نواحی طبیعی یا انسانی جهان تحت مدیریت **نهادهای سیاسی یا اداری** قرار دارند.

شهرها ، استان ها و کشورها نواحی سیاسی محسوب می شوند زیرا **یک نهاد آنها را اداره و مدیریت می کند**. این نواحی با مرزهای قراردادی از نواحی مجاور متمایز می شوند.

متن سؤالات درس دوم

۱-بازار های شناور در بانکوک از دیدنی های جالب توجه در است.

(۱) جنوب غربی آسیا (۲) جنوب شرقی آسیا (۳) غرب آسیا (۴) شرق آسیا

۲- احداث راه آهن در کدام کشور دشوارتر و پرهزینه تر است؟

(۱) سوئیس (۲) بنگلادش (۳) تایلند (۴) هندوستان

۳- هدف دولت امارات متحده عربی از ساختن جزیره های مصنوعی در آبهای خلیج فارس چیست؟

۴- علت مهاجرت مردم میانمار به مرزهای بنگلادش را ذکر کنید.

۵- کانون ناحیه چه ویژگی هایی دارد؟ با ذکر یک مثال؟

۶- ناحیه جنگلی ساوان در کجا قرار دارد؟

۷- هر چه از ناحیه جنگلی ساوان به سمت بیابان صحرا پیش برویم چه تغییری در پوشش گیاهی بوجود می آید؟

۸- چگونه مرزهای نواحی تغییر می کنند؟

۹- چرا امروزه نواحی طبیعی یا انسانی جهان تحت مدیریت نهادهای سیاسی یا اداری قرار دارند؟

۱۰- چرا شهر ها ، استان ها و کشورها نواحی سیاسی محسوب می شوند؟